

Publicat el 7-12-2003 a "Diari Levante - EMV".

"Qualsevol que tinga coneixement del perill de destrucció, deteriorament o pertorbació en la funció social d'un bé del patrimoni cultural, o de la consumació d'aquests fets, ho haurà de comunicar immediatament a l'administració de la Generalitat o a l'ajuntament corresponent, els quals adoptaran sense dilació les mesures procedents en compliment de la present llei". Art. 5.2 Llei 4/98 del Patrimoni Cultural Valencià.

'Indi-gestions' patrimonials

Josep Maria Sancho i Carreres *

Fa un parell d'anys el cartògraf **Ian Thomas** fou acomiadat del seu treball en la Divisió de Recursos Biològics d'Estats Units per una '*inoportunitat política*': publicitar com calia en la Pàgina Oficial a Internet els plànols de delimitació del santuari de reproducció dels caribús a Alaska, l'anomenada àrea 1002 on, fatídicament per a ell, el bel·licós president **Bush** tenia previst situar les perforacions petrolíferes que encetarien la profanació d'aquesta reserva natural.

En la vella Europa, superades les 'cessanties' funcionaries de cada renovació política, aquest abús va escandalitzar. Semblava el Seté de Cavalleria contra els Indis que, en versió segle XXI i sota l'aparença de protectors del mediambient, s'interposaven en l'expansió dels negocis del mandatari. Després hem sabut que els plans petrolífers han estat aturats pel Senat, però no tenim ni idea de com li va la vida al jove que va donar l'alarma. De part del Planeta, gràcies Ian. Salut i sort.

Ací presumim d'europèus i descartem una situació així. Confiam en la transparència democràtica i el fre dissuasiu dels mitjans de comunicació, però... en les qüestions de mediambient o de patrimoni, és a dir, de segments proteccionistes (que passen en un tomb d'ostentar l'excel·lència cultural -el nostre tresor identitari- a rebre l'acusació d'obstructius del progrés -el nostre benestar futur-), la funció tècnica de sospesar les incidències és d'un gran compromís i està sotmesa a tensions que, de personalitzar-se, poden concloure '*a l'americana*'.

En efecte, per les mateixes dates, a casa nostra, les '*dificultats administratives*' de donar via lliure a algunes empentes polítiques varen tenir similars efectes col·laterals. No anem a rememorar l'opereta despòtica d'aquell inefable alcalde de Pego, arrabassador del Marjal i ara enjudiciat, quan podem posar a taula un exemple més discret i simptomàtic degut a diversos contenciosos urbans de la Ciutat de València, en particular, el projecte de perllongar l'Avinguda Blasco Ibàñez travessant el Conjunt Històric del Cabanyal. Un convit urbanístic interromput per la '*indi-gestió*' del saborós ingredient patrimonial.

En aquest cas, València també tingué el seu Ian: un tècnic reconegut, valuós i independent esdevingué incòmode per apuntar la incompatibilitat

del projecte respecte de les previsions legals sobre conjunts històrics protegits. Com en el cas de l'americà, fou pres per 'indi' i apartat de les seues responsabilitats. Sortosament, des d'aleshores dirigeix acurades restauracions i fòrums de formació tècnica especialitzada, menys retribuït, però a estalvi de les sacsades que abans patia. Mentrestant, el futur de l'Avinguda es dirimeix als tribunals. De part del nostre País, gràcies. Salut i sort, també per a qui el substitueix.

Pot semblar una cita tardana però sols ara, en fer-se públic que els propis pares de la Llei de Patrimoni, amb '*l'authoritas*' que dona una majoria absoluta, volen rectificar-la, se'ns dóna l'oportunitat de saldar aquest deute, lliures d'acusacions de tendenciositat. El nou plantejament legislatiu que no s'amaga -consagrar vies excepcionals per a beneir projectes qüestionables- esdevé tot un reconeixement formal: allò que abans volgué qualificar-se de (i resoldre's com) "*conflicte tècnic*", ara s'entén (i així vol superar-se com) un "*conflicte legal*". Per fi!

I és que massa vegades, en temes de mediambient i de patrimoni cultural, les lleis que atenen els mandats constitucionals dels articles 45 i 46, farcides de bons propòsits i importants compromisos, pateixen de poc predicament en la seua aplicació pràctica. Per això, en interferir expectatives de patrocinadors de pes, qualsevol verificació tècnica esdevé '*inoportunitat política*' i, a manca d'un altre àmbit de concertació, nyas!: conflicte.

Fins no patir el contratemps dels tribunals, s'ha caigut en un interessat i maniqueu simplisme: el dictamen tècnic s'ha vist com una palanca determinant, segons cap on s'incline (amb independència del seu rigor) i la resposta ciutadana (de vegades d'objeccions coincidents) com una palanca política utilitzada per a capgirar l'estatus decisor de qui, per legitimitat electoral, creu detentar-lo en qualsevol matèria i en exclusivitat. Finalment, s'ha reparat en la '*condició legal*' del problema, però la decisió ha estat evitar les causes posant la Llei a l'arbitri de l'Executiu, en reforç de tan equívoc estatus.

La reforma que avança la premsa, d'aprovar-se així, vindrà a instaurar '*la normal excepcionalitat*' de rebairar o dispensar a consciència les exigències protectores dels Béns d'Interés Cultural (enteses, sembla, com una servitud i no com l'essència de tot reconeixement cultural). Però '*la singularitat*' i '*la rellevància*' d'un projecte (l'ampliació de l'IVAM?) són conceptes més indeterminats jurídicament que els valors a salvaguardar i l'atenció coherent del patrimoni també és '*d'interés general per al municipi*' (la degradació, induïda o per inhibició, no val com a coartada desprotectora, és espoli). Per tant, serà molt difícil que una aplicació d'aquesta excepcionalitat no peque d'arbitrària. Els tribunals guanyaran en feina.

Però també és dubtós que el Consell pugua assumir facultats d'avaluació socio-cultural reservades per Llei a Organismes Consultius suposadament independents i especialitzats. L'Executiu sols ratifica el seu veredict obligant-se, tot seguit, a articular la salvaguarda i enriquiment dels valors dictaminats. Està en qüestió, doncs, el fonament legislatiu de la iniciativa.

En definitiva, suc de llima per alleugerir un àpat massa carregat de salses. Que no ens estranye l'efecte oposat. Pot ser veurem menys '*indi-gestions patrimonials*' de caire tècnic, però molt més greus: per al patrimoni i per als seus '*di-gestors*' .

P.D. El precepte de la capçalera, obliga a 'fer l'indi' o està caducat?

* Arquitecte-Urbanista, especialitzat en patrimoni arquitectònic

Fitxer baixat de **<http://www.terracritica.org>**